

Forekommer bivirkninger etter vaksinasjon av pinscher i Norge?

En norsk oppdretter av hunderasen pinscher har kontaktet redaksjonen i Norsk veterinærtidsskrift og etterlyst informasjon til veterinærene om mulige bivirkninger etter vaksinasjon av hunder tilhørende denne rasen.

På 1980-tallet registrerte pinscheroppdrettere i Finland flere sykdomstilfeller med neurologiske symptomer hos valper og satte det i sammenheng med vaksinasjon mot valpesyke. Litteraturen om denne tilstanden er begrenset og basert på spørreundersøkelser blant oppdrettere og hundeeiere i Finland og Sverige (1, 2).

I Norsk Kennel Klubs database over registrerte hunderaser (www.nkk.no) er pinscher (Figur 1) en tallmessig liten rase med fra ni til 43 nyregistreringer per år i perioden 2004 til 2008. Dvergpinscher er langt mer populær, idet 244 hunder ble registrert i 2008 (nummer 39 på listen over de 50 mest populære hunderasene). Norsk Pinscherklubb er kjent med informasjon fra andre land om at bivirkninger kan forekomme etter vaksinasjon og understreker behovet for rask behandling hos veterinær (Linn Palm, personlig meddelelse). Problemet angår i første rekke pinscher, men kan også forekomme hos dvergpinscher. I det følgende gis en kortfattet omtale av forekomst, symptomer, behandling og mulige årsaksforhold.

Forekomst

Den finske Schnauzer-Pinscherklubben gjennomførte en spørreundersøkelse blant sine medlemmer på 1990-tallet og fant at mellom 20 og 30 % av vaksinerte valper reagerte med bivirkninger etter vaksinasjon (1). Det var ingen forskjell mellom vaksiner fra ulike produsenter eller bruk av monovalent valpesykevaksine og kombinasjonsvaksiner der denne inngikk. I en tilsvarende spørreundersøkelse i regi av den svenske kennelklubben ble neurologiske symptomer observert hos 8,5 % av vaksinerte pinscherhunder (24 av 284 hunder) (2).

Legemiddelverket i de ulike landene samler opplysninger om bivirkninger etter bruk av vaksiner. I Norge har legemiddelmyndighetene ikke mottatt meldinger om bivirkninger hos pinscher de siste fem årene (Hanne Bergendahl, Statens legemiddelverk, personlig meddelelse). I Sverige ble det registrert syv rapporter om vaksinerelaterte bivirkninger (2005-2008) hvorav fem hos pinscher og to hos dvergpinscher (Hans Tjälve, Sveriges landbruksuniversitet, personlig meddelelse, 3). Legemiddelverket i Finland mottok fem bivirkningsmeldinger for pinscher og én for dvergpinscher i perioden 2003-2005 (2).

Spørsmålet om forekomst av bivirkninger hos denne hunderasen ble reist på et møte i den europeiske arbeidsgruppen for bivirkninger/legemiddelovervåking i veterinærmedisin (Tjälve, personlig meddelelse). I tillegg til rapporter fra Finland og Sverige

forelå det et fåtall fra Tyskland. For øvrig var slike bivirkningsreaksjoner ukjent for legemiddelmyndighetene i de andre medlemslandene. I USA har "The German Pinscher Club of America" nylig satt i gang en spørreundersøkelse blant oppdrettere og hundeeiere for å fremskaffe mer informasjon om komplikasjoner etter vaksinasjon (4). Undersøkelsen er også åpen for deltagere fra andre land. Helsekomiteen viser til at det er meldt om flere tilfeller av alvorlig bivirkningsreaksjon hos pinscher i USA i 2008 og begynnelsen av 2009 (5).

Symptomer

Erfaringene fra Finland viste at flertallet av hundene fikk symptomer etter den første vaksinedosen som ble gitt ved tolv ukers alder (1). I spørreundersøkelsen svarte kun 5,3 % at symptomene debuterte etter den andre vaksinedosen. Videre syntes dette å være et engangsfenomen, idet bare 3 % av hundene hadde reagert med neurologiske symptomer etter to vaksineringer. Reaksjonen så ut til å bero på valpesykeviruskomponenten i vaksinene. Symptomene opptrådte ni til tolv dager etter vaksinerings. Initialt viste hundene sløvhets, feber, og flere hadde tåreflod. Neurologiske symptomer opptrådte én til to dager senere, og disse omfattet lette skjelvinger, ataksi og tilbakevendende epileptiske anfall med varierende alvorlighetsgrad. Sykdomsforløpet varte som regel under en uke, og helt unntaksvis ble hunder avlivet eller døde. Histologi av hjerne fra en hund som døde etter tre dagers sykdomsforløp med epileptiske anfall, viste inflammatoriske forandringer som vedakutt encefalomyelitt.

Årsaksforhold

Studier for å klarlegge etiologi og patogenese ved denne bivirkningsreaksjonen er ikke utført. Leppänen antar at det kan bero på en arvelig betinget immunologisk defekt (1). Hun begrunner dette med to forhold; for det første har det forekommet tilfeller hos valper etter foreldre som selv har hatt sykdommen. For det andre er risikoen for innavl relativt stor siden pinscherpopulasjonen er en tallmessig liten rase i de nordiske landene og verden for øvrig.

Encefalomyelitt er beskrevet etter vaksinasjon med vaksiner som inneholder levende attenuerte stammer av rabiesvirus og valpesykevirus (6,7). Det er en sjelden forekommende bivirkningsreaksjon. Hunder som er immunsupprimert av en eller annen grunn og har

Figur 1. Pinscher er en tallmessig liten rase i Norge. Hittil har Legemiddelverket ikke mottatt rapporter om bivirkninger etter vaksinasjon slik som i Finland og Sverige. Foto: Linn Palm

et nedsatt immunforsvar, er predisponert for å utvikle en slik tilstand. Dessuten er det en sammenheng med attenueringsgraden av virus i vaksinen. Rapporter om utvikling av encefalomyelitt etter vaksiner mot valpesyke var som regel knyttet til vaksiner med Rockbornstammen av viruset (6). Denne stammen ble ansett for å ha en større "rest-virulens" etter attenuering enn Onderstepoortstammen. Valpesykevaksiner på det norske markedet i dag inneholder den sistnevnte virusstammen.

Behandling

Det er ikke publisert kontrollerte studier når det gjelder effekten av ulike behandlingsregimer. Basert på egne erfaringer anbefaler veterinær Leppänen behandling med kortikosteroider og legemidler som inneholder diazepam eller fenobarbital for å avbryte epileptiske anfall (1). Støtteterapi kan inkludere B-vitaminer og intravenøs væsketilførsel. Prognosen ved behandling er god selv i tilfeller med alvorlige neurologiske symptomer. Leppänen skriver at det ikke er grunn til å avbryte vaksinasjonsopplegg, idet residivfrekvensen er meget lav (1).

Avsluttende kommentarer

Spørreskjemaundersøkelsene som er foretatt i Sverige og Finland, kan tyde på at neurologiske symptomer

forekommer oftere etter vaksinasjon hos pinscher i forhold til andre raser. Det er viktig at veterinærene er oppmerksomme på faren for bivirkninger hos denne rasen og gir nødvendig informasjon til eier når hunden blir vaksinert. Dersom hunden blir syk og det er en tidsmessig sammenheng med vaksineringen, er det svært viktig å sende inn bivirkningsmelding til Legemiddelverket.

Generelt sett er registrering og oppfølging av vaksinerereaksjoner helt nødvendig for å kunne overvåke og fange opp mulige bivirkninger. Sjeldne vaksinerereaksjoner som opptrer hos færre enn én per 10000 vaksinerte hunder, blir oftest ikke avdekket før vaksinen tas i bruk. Derfor er overvåking etter at vaksinen er tatt i bruk, særlig viktig for å avsløre slike reaksjoner. I forslaget til ny forskrift om legemidler er meldingsplikten lagt til dyrehelsepersonell (Bergendahl, personlig meddelelse); det vil si at meldinger fra privatpersoner ikke blir registrert. Når dyreeiere henvender seg til Veterinærinstituttet og forteller om mulige bivirkninger, blir de oppfordret til å ta kontakt med sin veterinær og be om at hendelsen blir meldt.

Faren for neurologiske symptomer etter vaksinerings av pinscher bekymrer tydeligvis hundeeierne. Veterinærenes holdning må være at problemet og dyreeieren blir tatt på alvor. Innsending av bivirkningsmelding er en del av dette og dessuten del av kvalitetssikringen av vaksinasjonsarbeidet (8).

Referanser

1. Leppänen M. Komplikationer vid valpsjukvaccinering av pinschrar. TABU (Tidsskrift for legemiddelverket i Finland)2005; (1): 52-3.
2. Tjälve H. Biverkningar ved vaccinationer av mellanpinschrar. Sven Vet Tidn 2006; 58(6): 19-20.
3. Tjälve H. Vaccinationsbiverkningar hos hund rapporterade 2005 och 2006. Sven Vet Tidn 2007; 59(15): 21-6.
4. The German Pinscher Club of America. <http://www.german-pinscher.com/VaccineReactionSurv.htm>(Skjema for utfylling og innsending via Internet) (17.4.09).
5. Anonym. Notice to German Pinscher breeders and puppy owners. www.german-pinscher.com/acrobat/PostVaccineReactionsNotice.pdf (17.4.09).
6. Green CE, Schultz RD. Immunoprophylaxis. I: Greene CE, ed. Infectious diseases of the dog and cat. 3rd ed. St. Louis, Miss.: Elsevier, 2006: 1069-115.
7. Greene CE, Appel MJ. Canine distemper. I: Greene CE, ed. Infectious diseases of the dog and cat. 3rd ed. St. Louis, Miss.: Elsevier, 2006: 25-41.
8. Lund A, Lillehaug A. Kvalitetssikring av vaksinasjonsarbeidet. Nor Vet Tidsskr1995; 107: 1023-9.

Arve Lund

Veterinærinstituttet

Seksjon for immunprofylakse